

Departe de a fi o piesă măiastră, lucrarea lui este făcută « repede și neîngrijit », precum ne spune Gabriel Millet²⁷. Judecînd nu numai după fotografii, ci din cercetarea patrafirului însuși, l-aș socoti mai puțin izbutit decît nr. 100 (cel luat drept copia lui!). Poate de fapt nr. 100 este ceva mai vechi decît el.

Nr. 99

Patrafir bizantin

(Cf. Tafrali, p. 61 și pl. L, nr. 99).

Nu cuprinde 12 sfinți (Tafrali), ci 10, fiecare în cîte o firidă. Deasupra lor, la partea ce cade în spate, se văd două medalioane cu arhangeli (într-unul Mihail, în celălalt Gavriil) înconjurînd un alt medalion cu chipul lui Hristos²⁸. La sfîntul Ioan citim Ἰω(άννης) ὁ πρὸ(δρ)μ(ος) iar nu ὁ βαπτί-σῃς (Tafrali).

Împletiturile de jos ale fișiei din stînga a patrafirului sînt din fire de aur brodate cu fire de mătase roșie. La dreapta însă, două împletituri sînt umplute cu fire de argint și fire albastre.

Chipurile sfinților lucrate pe un fond de aur, nu sînt nici pe departe atît de frumoase ca cele de pe patrafirul nr. 94. Aceștia sînt îmbrăcați în haine aurii, cu puțin argint, iar fire de mătase roșie despart cutele veșmintelor. Capelele sînt disproportionale, gîturile anormal de lungi (cf. Sf. Dumitru!). Cu toate aceste cusururi, datorită bogăției materialului întrebuintat, patrafirul este de o neîndoielnică măreție. De aceea a și fost copiat (cf. nr. 103)²⁹.

Patrafirul mai are azi 3 bumbi. Al patrulea, care se vede pe planșa publicată de Tafrali în dreptul sfinților Vasile și Ioan Gură de Aur, lipsește.

Nr. 100

Patrafirul lui Ștefan voevod și Mariei Doamna

(Cf. Tafrali, p. 61—62 și pl. LI, nr. 100).

Despre acest patrafir s-au mai făcut unele observații mai sus, cînd s-a vorbit despre cel cu nr. 98.

Privitor la însemnările ce le poartă, toate sînt cusute cu fire de argint. Deși Tafrali spune că slovele lor sînt înconjurate de un fir de mătase roșie, aceasta nu corespunde faptelor. Îndreptăm unele mici scăpări ale răposatului bizantinolog. Astfel nu ὁ ἁγιος ιω(άννης) ὁ θεολογος ci ὁ ἁγιος ιω(άννης) ὁ θεολογος.

2) Maica Domnului și Sf. Ioan Înainte-Mergătorul; 3) Sf. Petru și Pavel; 4) Sf. Ioan Teologul și Sf. Matei; 5) Sf. Marcu și Sf. Luca; 6) Sf. Andrei și Sf. Simion; 7) Sf. Iacov și Sf. Vartolomei; 8) Sf. Toma (?) și Sf. Filip. (Despre acest patrafir vezi și *Repertoriul monumentelor*..., p. 308 și fig. 215—216). Putem bănuî că patrafirul a fost lucrat la sfîrșitul vieții lui Ștefan cel Mare, deoarece mănăstirea Dobrovăț a fost făcută la 1503 iar faimosul epitaf început de el a fost isprăvit de Bogdan, urmașul lui. Totuși fiul lui Ștefan și al Mariei nu apare pe acest odor. Acest amănunt arată încă odată cît de anevoioasă este datarea unor asemenea obiecte. Însemnăm în treacăt că G. Millet, *op. cit.*, pp. 18—19, pune greșit pe seama mănăstirii Putna patrafirul de la Dobrovăț.

²⁷ G. Millet, *op. cit.*, p. 25.

²⁸ Cf. *Repertoriul monumentelor*..., p. 326 și fig. 233—235.

²⁹ G. Millet, *op. cit.*, pp. 29—31 și pl. LVI—1, LVII—1, LVIII—1, LIX—1 și LX. Vezi și E. m. Turdeanu, *Les étioles*... p. 21.